

En grundig og forskningsbasert gjennomgang av samtlige av nevndens avgjørelser i etterkant av Røeggen-dommen avdekker det reelle problemet, skriver artikkelforfatterne. Her fra avsigelsen for Røeggen-saken i Høyesterett. Fra venstre: Ivar Petter Røeggen og Randi Flesland, direktør i Forbrukerrådet. Foto: Linda Næsfeldt

Inkonsekvent og feil

Mange forbrukere som har rett, får ikke medhold i Finansklagenemnda. Nevndens praksis er inkonsekvent og feilaktig.

Marte Kjørven, Mads Andenæs, Hans Fredrik Marthinussen, Jan-Ove Færstad, Trond Døskeland og Dag Jørgen Hveem

Publisert: 04.03.2015 – 21:52

Administrerende direktør Harald Sverdrup i Finansklagenemnda imøtegår i DN 27. februar kritikk mot Finansklagenemnda som vi fremsatte i et innlegg i DN 25. februar. Sverdrups hovedpoeng er at vår kritikk bygger på en feiloppfatning, blant annet av nevndens praksis. En grundig og forskningsbasert gjennomgang av samtlige av nevndens avgjørelser i etterkant av Røeggen-dommen avdekker imidlertid det reelle problemet: Finansklagenemndas praksis er inkonsekvent og bygger på en feiloppfatning av gjeldende rett.

Jusen på dette området er enklere å forstå enn mange av prospektene til de sammensatte investeringsproduktene som ble solgt av norske banker tidlig på 2000-tallet. Selger man risikable og kompliserte produkter til forbrukere, har man som bank en omfattende informasjonsplikt overfor disse.

Relaterte saker

24. feb

Nevnd gir ikke beskyttelse

03. mar

Vil ha frem verstingsakene

26. feb

Kritikk bygget på feiloppfatning

Som Høyesterett uttalte i Røeggen-dommen: «Ved salg av risikopregede og komplekse produkter til ikke-profesjonelle investorer, må banken forsikre seg om at kunden forstår innholdet i den handelen han begir seg inn på, og ikke gi misvisende eller feilaktige opplysninger om viktige forhold av betydning for investeringsbeslutningen.»

Høyesterett er tydelig på at banken kan måtte bære risikoen for eventuelle misforståelser på kundens side.

Dette overser imidlertid Finansklagenemndas flertall elegant, for eksempel i sak 89/2014, og uttaler: «Klager har gjort gjeldende at han var garantert å få egenkapitalen tilbake. Flertallet antar at han her har misforstått rådgiver. Det er selve innskuddet i produktene som er garantert tilbakebetalt, ikke kostnader ved investeringen.»

Nevndens flertall drøfter imidlertid ikke om misforståelsen er av en slik karakter at banken må bære risikoen for den. De nøyer seg med å avgjøre saken til bankens fordel.

Sverdrup kritiserer oss videre for å vie liten oppmerksomhet til den praksisen fra Høyesterett som forelå i forkant av Røeggen-dommen. Før Høyesterett i storkammer avsa Røeggen-dommen forelå det to høyesterettsdommer som gjaldt samme eller lignende tema. Av disse er det særlig Lognvik-dommen som står sentralt. I en rekke uttalelser fra 2013 og 2014 fremhevet Finansklagenemndas flertall at Røeggen-dommen videreførte det juridiske synet som kom til uttrykk i Lognvik-dommen. Dette er en oppfatning som i beste fall er omstridt.

Fra og med sak 90/2014 finner heller ikke nevnden grunn til fortsatt å hevde dette. Hvorvidt det betyr at nevnden har endret oppfatning i synet på forholdet mellom Lognvik-dommen og Røeggen-dommen, er uklart.

Interessant er det i alle tilfeller at Finansklagenemnda lenge krevde «kvalifiserte mangler» ved den informasjonen forbrukeren mottok, for å kjenne en avtale om kjøp av investeringsprodukter ugyldig. Dette vilkåret er ett av et av de mest omstridte, og

juridisk tvilsomme, i Lognvik-dommen. Man finner ingen spor av at vilkåret er videreført i senere praksis, heller ikke i Røeggen-dommen.

Antagelig har et slikt vilkår aldri vært gjeldende rett, og det er i alle fall ikke gjeldende rett etter Røeggen-dommen. Likevel har Finansklagenemnda ukritisk anvendt vilkåret i en rekke uttalelser. Fra og med uttalelsen i sak 90/2014 har imidlertid nevnden fornuftig nok gått bort fra dette vilkåret. Kanskje er det slik at også nevnden etterhvert oppdaget at en enstemmig dom avsagt av Høyesterett i storkammer har større rettskildemessig vekt enn en dissensdom avsagt av Høyesterett i avdeling.

Også i andre tilfeller har Finansklagenemnda vinglet i sin argumentasjon. Illustrerende er betydningen av produktets kompleksitet og bankens initiativ overfor kunden. Dette er momenter nevndens flertall har vektlagt i enkelte saker, men sett helt bort fra i andre. Ytterligere eksempler kunne vært trukket frem, men plassen tillater det dessverre ikke.

Vi er selvsagt enige med Sverdrup i at ikke alle forbrukere har rett, og at ikke alle klagesaker skal gis medhold. Mange forbrukere har tatt en informert risiko, og kan ikke klage over manglende informasjon fra bankens side om de lider tap. At disse ikke får medhold i nevnden, er naturlig.

Problemet er imidlertid at mange av de forbrukerne som faktisk har rett heller ikke får medhold i Finansklagenemnda. Det er også nærmest umulig å spore en klar linje i nevndens argumentasjon. Dette bidrar til å svekke Finansklagenemndas posisjon som et uavhengig lavterskeltilbud for å løse konflikter mellom bank og kunde.

Marte Kjørven, stipendiat (UiO), Mads Andenæs, professor (UiO), Hans Fredrik Marthinussen, professor (UiB), Jan-Ove Færstad, førsteamanuensis (UiB), Trond Døskeland, førsteamanuensis (NHH), og Dag Jørgen Hveem, advokat og økonom (BI).

Les hele avisen her.